

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИРОЩУВАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ
ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

17 – 18 квітня 2014 року

Полтава

Матеріали II науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми вирощування та переробки продукції рослинництва» / Редкол.: М. Я. Шевніков (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2014. - 228 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених науковцями Полтавської державної аграрної академії та інших навчальних та наукових закладів Міністерства аграрної політики та продовольства України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

М. Я. Шевніков - доктор с. — г. наук (*відповідальний редактор*);
О. С. Пипко - кандидат с. — г. наук (*заступник відповідального редактора*);
Г. П. Жемела - доктор с. — г. наук;
О. М. Куценко — професор, кандидат с. — г. наук ;
О. А. Антонєць - кандидат с. — г. наук (*відповідальний секретар*);
О. В. Бараболя - кандидат с. — г. наук ;
Т. О. Белова - кандидат с. — г. наук ;
С. В. Філоненко - кандидат с. — г. наук .

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА,
протокол № 9 від 14 квітня 2014 року

ЗМІСТ

Шевніков М.Я. Продуктивність сої залежно від метеорологічних факторів лівобережної частини Лісостепу України	7
Антонець О.А., Бойко Е.А. Насіннева продуктивність люцерни залежно від сортових особливостей	14
Бараболя О.В., Лук'яненко О. Якість та урожайність гібридів соняшнику залежно від агротехніки вирощування	19
Бараболя О.В., Сиволога С.І. Формування врожайності і якості зерна пшениці озимої залежно від впливу органічних добрив ...	23
Бараболя О.В., Шендрик Е. Влив сортових особливостей соняшника на якість та вихід олії	25
Баштавенко О.А., Антонець О.А. Формування продуктивності стоколосу безостого залежно від способу сівби і норми висіву	27
Бездудний Г.І., Філоненко С.В. Урожайність буряка цукрового залежно від норм висіву насіння	34
Бєлов Я.В. Застосування мікробіологічних препаратів при вирощуванні лікарських рослин	38
Бєлов Я.В. Перспективні мікробіологічні препарати та вивчення їх дії на продуктивність лікарських рослин	40
Бєлова Т.О. Лікувальні властивості, використання та впровадження в культуру чорнушки посівної	43
Бєлова Т.О. Шоломниця байкальська – перспективна лікарська культура	46
Біленко О.П., Хлистун О.А. Про урожайність сої в Решетилівському районі Полтавської області	48
Біленко О.П. Застосування полімерного покриття і родючість ґрунту	49
Брайко О.В., Бараболя О.В. Вплив сортових особливостей пшениці озимої на урожайність та якість зерна	53

Будник С.В., Антоненко О.А. Вплив ретарданту Біном® 46% в.р.к. на урожайність ячменю ярого.....	57
Гордєєва О. Ф., Онищенко Д. І. Оптимізація удобрення гірчиці сарептської ярої	62
Давиденко В.О., Філоненко С.В. Вплив регуляторів росту на продуктивність буряка цукрового та технологічні якості його коренеплодів	65
Данилець І. О., Бєлова Т.О. Перспективи введення в культуру шавлії лікарської в господарствах різних форм власності	68
Дворник В.І., Філоненко С.В. Продуктивність буряка цукрового залежно від способів основного обробітку ґрунту	71
Єрмаков С.В., Бєлова Т.О. Фармакологічні властивості, біологічні особливості та технологія вирощування гісопу лікарського	76
Звонар Л.М. Актуальність збереження родючості ґрунтів	78
Копейкін В. І., Філоненко С.В. Зернова продуктивність гібридів кукурудзи іноземної селекції	81
Кочерова Л.О., Філоненко С.В. Продуктивність буряка цукрового та технологічні якості його коренеплодів залежно від застосування мікродобрив	86
Кулібаба А.В., Антоненко О.А. Продуктивність конюшини лучної залежно від елементів технології вирощування	89
Кулібаба М.Ю. Вплив строків сівби та обробки рослин біопрепаратом ризогумін на розвиток бульбочкового апарату рослин сої	99
Лашко В.А., Антоненко О.А. Вплив строків сівби на формування урожайності соняшнику	102
Литвиненко О.С., Бєлова Т.О. Біологічні особливості та технологія вирощування картоплі	107
Литвиненко Т.В., Петрова В.С. Дослідження кондиційності насіння	110

Мандзюк Р.А. Система нульового обробітку ґрунту. переваги і недоліки системи no-till.....	114
Меріуц О. Д., Філоненко С.В. Продуктивність та якість коренеплодів буряка цукрового за внесення ґрунтових гербіцидів.....	119
Міленко О. Г. Забур'яненість соєвого агрофітоценозу залежно від сорту, норм висіву та способів догляду за посівами	123
Москаленко Л.В. Мікродобрива та їх застосування на посівах сої	126
Орихівська О.М. Збереження чорноземів і довкілля при застосуванні амофосфогіпсу.....	129
Пастушенко О.А., Антоненко О.А. Урожайність зеленої маси суданської трави залежно від сортових особливостей	133
Пипко О.С., Корсун І.В. Вплив строків скошування і деяких прийомів агротехніки на насіннєву продуктивність люцерни	138
Писаренко П.В., Березницька Т.І. Вплив мікробіологічних препаратів (поліміксобактерину та діазобактерину) на ріст і розвиток алтеї лікарської	141
Пушкар З.М., Філоненко С.В. Вплив мікродобрив на врожайність та якість насіння буряка цукрового	144
Смірнова Г.С., Антоненко О.А. Урожайність насіння суданської трави залежно від способу сівби і норми висіву	148
Сопінська С.В., Філоненко С.В. Вплив калійних добрив на врожайність та технологічні якості коренеплодів буряка цукрового	155
Стегній Т.М., Ткаченко Т.В. Використання у бджільництві соків, настоек, відварів рослин для стимулювання розвитку бджолиних сімей	160
Супруненко О.О., Філоненко С.В. Вплив сортових властивостей на продуктивність та технологічні якості коренеплодів буряка цукрового	165
Тараненко С.Г., Філоненко С.В. Формування врожайності та якості цукросировини гібридів буряка цукрового вітчизняної та зарубіжної селекції	169
Тригуб О.В. Результати агротехнологічного вивчення гречки різного еколого-географічного походження	

	172
Федорченко М.О., Бєлова Т.О. Історія культури картоплі	176
Філіпась Л.П., Біленко О.П. Культура для енергетичних плантацій швидкого обороту	180
Філоненко С.В. Насіннєва продуктивність висадків буряка цукрового за різних строків їх садіння	182
Філоненко С.В. Формування продуктивності та якості коренеплодів буряка цукрового за позакореневого внесення мікродобрива басфоліар	191
Харченко Ю.В., Харченко Л.Я. Формування продуктивності та якості коренеплодів буряка цукрового за позакореневого внесення мікродобрива басфоліар	200
Холод С.М., Кочерга В.Я. Хвороби найпоширеніших бобових та злакових багаторічних кормових трав в південному Лісостепу України	205
Четверик Л.М., Філоненко С.В. Вплив попередників на врожайність та якість коренеплодів буряка цукрового	209
Шевніков М.Я., Лотиш І.І. Особливості розвитку різних сортів сої в умовах лівобережного Лісостепу України	114
Шовкова О.В. Вплив строків сівби та способів застосування мікродобрив на ріст і розвиток рослин сої	220
Яковенко П.В., Філоненко С.В. Урожайність та посівні якості насіння буряка цукрового залежно від систем хімічного захисту його висадків від бур'янів	224

цукристість коренеплодів на варіантах із іноземними гібридами і перевищення цього показника на 0,8-0,9% на першому варіанті практично зрівняли відповідні варіанти за головним показником цукроносною культури – збором цукру з гектара.

Література:

1. Бондар В.С. Гострі проблеми цукрового ринку. // Цукрові буряки. - 2007. - №3. – С. 2-3.
2. Буряківництво. Проблеми інтенсифікації та ресурсозбереження. Під ред. В.Ф.Зубенка. – К.: НВП ТОВ «Альфа-стевія ЛТД». – 2007. – 486 с.
3. Ігнат'єва А.Т. Цукрові буряки: вирощування// Пропозиція. – 2007.- №4 - С.34-35.
4. Островський Л.Л. Продуктивність цукрових буряків в демонстраційних посівах 2003-2005 рр. // Агроном. - 2006. - №1. – С. 78-81.
5. Роїк М.В., Нурмухамедов А.К. Створення стійких до ризоманії селекційних матеріалів цукрових буряків. // Цукрові буряки. - 2010. - №2. – С. 2-4.
6. Щоткін В. Цукрові буряки сьогодні й завтра. // Пропозиція. - 2010. - №6. – С. 50-53.

УДК 633.63:631.527.5 (477+1-87)

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ТА ЯКОСТІ ЦУКРОСИРОВИНИ ГІБРИДІВ БУРЯКА ЦУКРОВОГО ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Тараненко С.Г., студент 5 курсу факультету агротехнологій та екології
Філоненко С.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

Ефективність бурякоцукрового виробництва залежить від багатьох факторів, серед яких особливе місце займає здатність культури у повній мірі реалізувати свій продуктивний потенціал у певній ґрунтово-кліматичній зоні [1].

Останнім часом у господарствах країни висіваються на значній площі сорти і гібриди буряка цукрового зарубіжної селекції. Вирощування їх призводить до певних як позитивних, так і негативних результатів [2]. По-перше, деякі сорти і гібриди іноземної селекції менш пластичні за вітчизняні, а, отже, в більшій мірі уражаються хворобами і менш стійкі до несприятливих умов навколишнього середовища. По-друге, формуючи порівняно високий урожай коренеплодів, ці сорти і гібриди мають дещо

нижчі цукристість та технологічні якості. По-третє, коренеплоди деяких зарубіжних гібридів не придатні для тривалого зберігання у кагатах, тому що, в значній мірі, уражуються кагатною гниллю. По-четверте, висівання зарубіжного насіння певних гібридів сприяє поширенню досить небезпечної вірусної хвороби – ризоманії, заходів боротьби проти якої ще не винайдено [3].

І, нарешті, поширення зарубіжних гібридів призводить до занепаду вітчизняної селекції та насінництва. Всі ці чинники змушують підняти досить серйозне питання про доцільність вирощування зарубіжних гібридів і сортів буряка цукрового у господарствах нашої країни.

Саме тому дослідження з вивчення продуктивності гібридів буряка цукрового як вітчизняної, так і зарубіжної селекції в умовах одного з бурякосіючих господарств області є досить актуальними.

Відповідні дослідження проводили протягом 2012-2013 років у виробничих посівах товариства з обмеженою відповідальністю ім. Суворова Чорнухинського району Полтавської області.

Схема дослідження включала три варіанти. На ділянках першого варіанту висівали вітчизняний гібрид Шевченківський, що слугував контролем. На другому варіанті висівали іноземний гібрид Крістелла. Третій варіант характеризувався вирощуванням іноземного гібриду Крокодил.

Шевченківський – триплоїдний гібрид на стерильній основі урожайно-цукристого напрямку нового покоління. Створений в Інституті цукрових буряків УААН. Характеризується високою однонасінністю (97%) і схожістю насіння (86-93%). Гібрид високопродуктивний, стійкий до церкоспорозу, коренеїду, гнилей коренеплодів, має високі технологічні якості, придатний для механізованого збирання і вирощування за інтенсивною технологією. З 2002 року гібрид включений до Державного реєстру сортів рослин України і рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Степу. За результатами Державного сортовипробування у середньому мав такі показники продуктивності: урожайність – 471 ц/га; цукристість – 17,0%; збір цукру – 78,7 ц/га.

Крістелла – однонасінний триплоїдний гібрид урожайно-цукристого напрямку. Створений німецькою фірмою «КВС Кляйнванцлебенер Заатцухт АГ». Внесений до Державного реєстру сортів рослин України з 2000 року. За роки сортовипробувань у Лісостепу отриманий максимальний урожай коренеплодів 512,4 ц/га, їх цукристість – 17,8 %, а збір цукру – 91,2 ц/га. Втрати цукру у меласі становлять 1,7 %. Відзначається стійкістю до цвітушності. Ураженість рослин коренеїдом 3,3%, а церкоспорозом – 14,3%. З 2004 року рекомендований для вирощування в Полтавській області.

Крокодил – однонасінний диплоїдний гібрид урожайно-цукристого напрямку. Створений бельгійською фірмою «Адванта». Внесений до Державного реєстру сортів рослин України з 2003 року. Рекомендований для вирощування на Поліссі і в Лісостепу. За роки сортовипробувань у Лісостеповій зоні отримали максимальний урожай коренеплодів 495 ц/га, їх

цукристість – 17,4%, а збір цукру становив 86,1 ц/га. Втрати цукру у мелясі – 1,6%. Стійкий до ризоманії та рамулярії. Середньо толерантний до церкоспорозу. Ураженість рослин коренеїдом складає 8,5%, церкоспорозом – 16,3 %.

Загальна площа дослідної ділянки складала 0,95 га у 2012 році і 1,2 га у 2013 році. Повторність досліду триразова.

Буряк цукровий висівали сівалками ССТ-12В. Спочатку сіяли гібрид Шевченківський. Потім сівалки чистили, вибирали насіння із насінневих ящиків і засипали насіння гібриду Крістелла. Сівалкою робили два проходи і знову очищали насіннєві ящики. Після цього засипали в них насіння іншого гібриду (Крокодил) і також робили два проходи (дві смуги). Так робили тричі, тому що повторність досліджень триразова. По закінченні цього операцію з очищення насінневих ящиків повторяли, після чого остаточно засипали насіння гібриду Шевченківський, яким і засівали поле до краю. Розворотні смуги засівали гібридом вітчизняної селекції Шевченківський. Агротехніка вирощування буряка цукрового, що використовувалася у досліді, загальноприйнята для відповідної ґрунтово-кліматичної зони.

Аналізуючи дані наших дворічних досліджень, можна зазначити, що гібриди іноземної селекції Крістелла і Крокодил мають набагато нижчий імунітет до хвороб, ніж вітчизняний гібрид. Так, в середньому за два роки, на ділянках відповідних гібридів поширеність коренеїду становила на рівні 8% (гібрид Крокодил) і 12% (гібрид Крістелла). Вітчизняний гібрид Шевченківський мав всього на своїх ділянках 5% рослин, уражених цією хворобою.

Стосовно стійкості рослин культури до церкоспорозу і кагатної гнилі, то тут також відмічається схожа тенденція по дослідних варіантах. Саме на ділянках із зарубіжними гібридами відсоток уражених церкоспорозом рослин виявився найбільшим. Причому, найуразливішими були рослини гібриду Крістелла (35% уражених рослин). Між іншим, цей гібрид виявився менш стійким і до кагатної гнилі.

Вітчизняний гібрид Шевченківський показав підвищену стійкість до вище зазначених хвороб, що є досить позитивним у характеристиці відповідного гібриду.

Щодо врожайності, то варто зазначити, що середня за роки досліджень врожайність гібридів культури виявилася найбільшою за два роки на варіанті із гібридом Крокодил і становила 457 ц/га. На ділянках іншого іноземного гібриду (Крістелла) зібрали в середньому за два роки по 448 ц/га. Контрольний варіант відстав від лідера на 19 ц/га.

Стосовно головного показника технологічних якостей коренеплодів, яким є їх цукристість, то тут ситуація кардинальним чином змінилася. Рослини культури вітчизняного гібриду Шевченківський змогли накопичити максимальну кількість цукрози і на ділянках саме контрольного варіанту цей показник, в середньому за два роки, виявився найвищим – 17,2%.

Цукристість іноземних гібридів виявилася на 0,4-0,9% нижчою, ніж на контролі. Саме це і знівелювало головний показник бурякоцукрового виробництва, яким є збір цукру.

Отже, в середньому за два роки досліджень, збір цукру виявився на всіх варіантах практично однаковим і знаходився у межах 74,5-75,3 ц/га.

Висновки: За вирощування буряка цукрового сільськогосподарським підприємствам варто віддавати перевагу саме вітчизняним гібридам, які, маючи рівний продуктивний потенціал із гібридами зарубіжної селекції, є більш пластичними і мають кращі технологічні якості коренеплодів. Особливо це стосується, у першу чергу, вітчизняних гібридів нового покоління, таких як Шевченківський, що мають значно вищу продуктивність та технологічні якості цукросировини.

Вирощування гібридів Крістелла і Крокодил допустиме у бурякосійних господарствах країни, що мають високий рівень агротехніки, достатню кількість засобів боротьби проти хвороб, знаходяться у районах із подовженим вегетаційним періодом та із достатньою кількістю опадів.

Література:

1. Буряківництво. Проблеми інтенсифікації та ресурсозбереження. За ред. В.Ф.Зубенка. – К.: НВП ТОВ «Альфа-стевія ЛТД». – 2007. – 486 с.
2. Манько О. Бекроси як метод створення стійких до хвороб гібридів цукрових буряків. / Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету. – 2005. – Вип. 60. – С.93-103.
3. Роїк М.В. Гібриди, стійкі до гнилей коренеплодів. // Цукрові буряки. - 2006. - №3. – С. 5-6.

УДК 633.12:631.5

РЕЗУЛЬТАТИ АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ГРЕЧКИ РІЗНОГО ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Тригуб О.В., кандидат сільськогосподарських наук

*Устимівська дослідна станція рослинництва
Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України*

Досягнення результатів у вирішенні питання задоволення потреб населення у продуктах харчування, кормах та сировині для переробної промисловості, можливе лише при тісній співпраці всіх галузей сільськогосподарської науки, пов'язаних із дослідженням рослини, як предмету і засобу наукової діяльності. Все більше стає зрозумілим, що лише комплексний підхід, який включає вивчення походження та історії окультурення рослин, опрацювання їх агрономічної класифікації та шляхів